

NF-63-04-173-ET-D

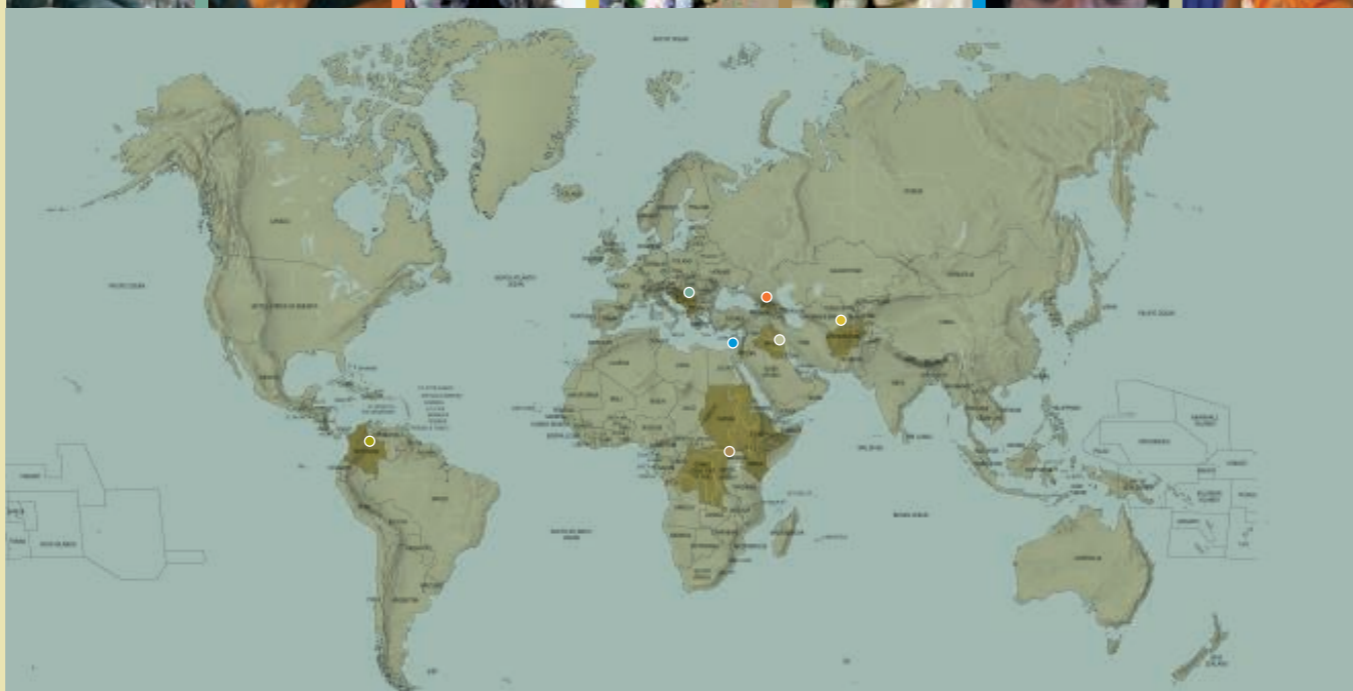
Rahu ja turvalisuse tagamine

- **Lääne-Balkan** – EL annab poliitilist ja rahalist abi oma naaberregiooni riikidele. Esimest korda ajaloos kasutas EL sõjaväge ja politseijõude rahu hoidmisel ja uute konfliktide vallandumise tõkestamisel. EL on saatnud piirkonda 7000 rahuvalvajat. EL on pakkunud nimetatud riikidele võimalust saada kunagi ELi liikmeks, kui neil õnnestub ellu viia oma poliitilised, sotsiaalsed ja majandusliku reformid.
- **Aafrika** – EL on konfliktidest laastatud Aafrikas peamine Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni rahuoperatsioonide doonor. Ühtlasi on EL Aafrika suurimaks rahastajaks, kes eraldab üle poole piirkonnale antavast arenguabist ja on ka regiooni suurimaks kaubanduspartneriks. Tulles vastu Aafrika juhtide palvele, on EL asutanud 250 miljoni euro suuruse Aafrika rahutagamisvahendi, eraldamaks Aafrika Liidule ja teistele piirkondlikele organisatsioonidele vahendeid rahu sõlmimise ja rahuvalveoperatsioonide tagamiseks.
- **Lähis-Ida** – EL on koos USA, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ja Venemaaga rahvusvahelise kvarteti liige, mis koostas Lähis-Ida tegevuskava. Selle kinnitas ka rahvusvaheline kogukond ja võtsid vastu mõlemad pooled. EL on rahuprotsessi ja Palestiina omariikluse ettevalmistamise juhtiv toetaja. EL on ka Iisraeli suurim kaubanduspartner – ELi läheb üks kolmandik Iisraeli ekspordist ja EList tuleb üle 40% Iisraeli impordist. Euroopa-Vahemere partnerluse raames töötab EL koos piirkonna riikidega eesmärgi nimel, et saavutada rahu ja stabiilsus poliitilise dialoogi ning tihedamate majandus- ja kultuurisidemete kaudu.
- **Iraak** – Vahetult pärast 2003. aasta sõja lõppu tarnis EL toitu ja meditsiinitarbeid ning finantseeris lõhkekehade kõrvaldamise operatsioone. Lisaks humanitaarabile osaleb EL praegu riigi taastamisel. EL finantseeris osaliselt pärast poole sajandi pikkust pausi toimunud Iraagi esimesi valimisi ja toetab tööd taastamiseks võtmetähtsusega üldkasutatavaid teenuseid, nagu näiteks haridust, tervishoidu, vee- ja sanitaarjärelevalvet, stimuleerib töökohtade loomist ja võitleb vaesusega ning tugevdab riigi institutsioone ja haldusasutusi, kaasa arvatud politseid ja kohtusüsteemi.
- **Afganistan** – Maailma ühe vaeseima riigina, mida on laastanud 23 aasta pikkune sõda ja konfliktid ning neli aastat põuda, on Afganistan maailma suurim herooinootja. EL andis Afganistanile humanitaarabi kõikide Talibani valitsusaastate ajal. Abi andmine puudustkannatajatele jätkub ka praegu. EL teeb koostööd teiste rahastajatega, et luua ja säilitada turvalisust ja ehitada üles riik, mis tähendab, et alustada tuleb nullist. Põhitähelepanu on pööratud neljale võtmesektorile – tervishoid, maaelu taastamine, infrastruktuur ja avaliku halduse reform.
- **Kolumbia** – Olles sõdinud üle 40 aasta, kannatab Kolumbia ühe maailma suurima ümberasustatud elanikkonna, inimröövide ja inimeste kadumise all. EL kasutab diplomaatiat, kaubandust ja abi, et soodustada rahuprotsessi. EL on USA järel Kolumbia tähtsuselt teine kaubanduspartner ja riigi suurim investor. Lisaks sellele juhib EL märkimisväärt abiprogrammi.

ELi rolli maailmas põhjalikult tutvustav 60leheküljeline brošüür on avaldatud ja kättesaadav. See kirjeldab põhjalikult ELi tegevust Lääne-Balkanil, Aafrikas, Kolumbias, Gruusias, Lähis-Idas, Iraagis ja Afganistanis, kirjeldades abi ulatust, mida EL on võimeline andma, et ennetada konflikte või neid ohjata ning aidata riike tagasi stabiilsuse ja demokraatia juurde.

Täpsem informatsioon ELi välis- ja julgeolekupoliitika kohta on kättesaadav järgmistel veebilehtedel:

- Euroopa Liidu Nõukogu (EL)
<http://ue.eu.int>
- Ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (CFSP), Javier Solana
<http://ue.eu.int/solana>
- Euroopa Komisjon
http://europa.eu.int/comm/external_relations/cfsp/intro/index.htm
- Euroopa Parlament
<http://www.europarl.eu.int>

kogu maailmas, mõned näited

EL maailmas.

Rahu, julgeolek ja stabiilsus.

Euroopa Liit – globaalne tegija

Euroopa ülesehitamine tõi kaasa Euroopa ajaloos senitundmatu rahu ja stabiilsuse perioodi. Tihedate sidemete loomine ja vastastikuse sõltuvuse tekitamine on muutnud Euroopa riikide vahelise suurema sõja võimatuks.

Ajaloo- ja kultuurisidemed seovad Euroopa Liitu maailma iga osaga. Nüüd, mil liitu kuulub 25 riiki ja üle 450 miljoni inimese, kes annavad veerandi maailma rahvuslikust kogutoodangust, ei ole Euroopa Liidul muud teed kui olla globaalne tegija. Ta jagab vastutust globaalse turvalisuse ja parema maailma ehitamise eest.

Praegune maailm pakub väljakutseid rohkem kui kunagi varem, kuid samas varjab endas ka suuremaid ohte. Globaliseerumine toob enamiku riikide ja inimeste jaoks kaasa rikkuse ja uued võimalused. Ühtlasi on see aidanud levitada demokraatlikke valitsemistavasid.

Kuid olemas on ka tumedam pool. Rahvusvaheline kaubandus ei suuda ületada lõhet kasumisaajate ja miljardite vaesuses ja viletsuses vaevlejate vahel. Hetkel on narkokaubandus suurem tootmisharu kui raua-, terase- või autotööstus, samal ajal kui ebaseaduslik teemandiäri mitte üksnes ei rahasta konflikti, vaid ka toidab seda aktiivselt.

Põhilised ohud

Laiaulatuslik agressioon ühe Euroopa Liidu liikmesriigi vastu on võimatu. Hetkel valitsevad turvaohud on mitmekesisemad, vähem nähtavad ja vähem etteaimatavad. Globaliseerumise ajastul võib esimene kaitseliin paikneda teises riigis, mitte Euroopa piiril.

2003. aasta detsembris ELi riigipeade ja valitsusjuhtide poolt vastu võetud Euroopa julgeolekustrateegia (ESS) määratles viis põhilist turvaohu tänapäeva Euroopas.

- **Terrorism**, mis tegutseb ülemaailmselt, on üha paremini varustatud ja valmis kasutama suuri inimohvreid põhjustavat piiramatut vägivalda. Olles tihti seotud religioosse äärmuslusega, näeb terrorism Euroopat sihtmärgina ning oma tegevusbaasina.

- **Massihävitusrelvade kiire levik** on potentsiaalselt suurim oht Euroopa turvalisusele ja seda vaatamata kehtivatele rahvusvahelistele lepetele ja toimivale ekspordijärelevalvele, mis ohjeldavad selliste relvade levikut. Nimetatud relvi hankivad terroristide grupid võivad tekitada kahju määral, mida varem suutsid vaid riigid ja sõjaväed.

- **Regionaalne konflikt** naaberriikides või maailma teises otsas mõjutab Euroopa stabiilsust. See võib viia ekstremismi, terrorismi ja riikide lagunemiseni. See annab võimaluse organiseeritud kuritegevuseks ja tekitab regionaalse ebakindluse, mis iseenesest toidab nõudlust massihävitusrelvade järele.

- **Riikide lagunemine** seoses tsiviilkonflikti või ka halva valitsemisega – korrupsioon, võimu kuritarvitamine, nõrgad institutsioonid ja vastutuse puudumine –, mis õõnestab riiki seestpoolt, võimaldab organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi lokkamist. Riikide lagunemine õõnestab globaalset valitsemist ja ohustab piirkonna turvalisust.

- **Organiseeritud kuritegevus** peab Euroopat üheks oma peamiseks sihtmärgiks. See hõlmab piiriülest uimasti-, naiste- ja relvakaubandust ning ebaseaduslike sisserändajate vedu. Kriminaalsed jõugud võivad olla seotud terrorismiga. Nad on edukad nõrkades või lagunevates riikides, nende ebaseaduslikust tegevusest, nagu näiteks narkokaubandusest saadav tulu nõrgestab riigi ülesehitust ja õhutab konflikti.

Mida see tähendab Euroopa jaoks?

Konflikti ja ohu ennetamiseks ei ole kunagi liiga vara. Mitte ükski tänapäeva ohtudest ei ole läbinisti sõjaline ja ühegagi ei saa võidelda, kasutades vaid sõjalisi vahendeid. See nõuab erinevate lahenduste kogumit.

EL kasutab kõiki oma välispoliitika aspekte, et konflikte ennetada ja vajadusel ohjata maailmas valitsevaid kriise. EL kasutab selleks arengukoostööd ja välisabi, majanduslikku koostööd ja kaubanduspoliitikat, humanitaarabi, sotsiaal- ja keskkonnapoliitikat, diplomaatiat, sealhulgas poliitilist dialoogi ja vahendamist, kuid ka majanduslikke ja muid sanktsioone ning Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitikat (ESDP). Siia kuulub sõjalise iseloomuga kriisilukordade juhtimine, nagu näiteks humanitaar- ja päästeülesanded, rahuvalve ja rahu sõlmimine, samuti tsiviilmissioonid politsei ning õigusriigi ja tsiviilhalduse tugevdamise vallas.

EL on algatanud rahuvalveoperatsioone Bosnias ja Hertsegoviinas, endises Jugoslaavia Vabariigis Makedoonias ja Kongo Demokraatlikus Vabariigis, tsiviilmissioone Bosnias ja Hertsegoviinas, endises Jugoslaavia Vabariigis Makedoonias, Kongo Demokraatlikus Vabariigis ja Gruusias ning õigusriigi missiooni Iraagis.

Partnerlus kogu maailmas

Hetkel valitsevad turvaohud hõlmavad kogu maailma ja on omavahelises sõltuvuses. EL ei tule nendega omal jõul toime. Rahvusvaheline koostöö on otsustava tähtsusega. EL teeb koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO), mille esmaseks kohuseks on rahvusvahelise rahu ja turvalisuse säilitamine, ja samuti piirkondlike organisatsioonidega nagu Aafrika Liit.

Konflikti tsükkel

Konfliktide ennetamine on ELi välistegevuse keskmes. Kuid EL kasutab konfliktsituatsioonides ja konfliktijärgsetes olukordades ka tsiviil- ja sõjalist juhtimist.

Igas kriisietapis võib EL sekkuda erinevate meetmete abil, töötades alati koos Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ja asjaomaste piirkondlike organisatsioonidega.

- **Pingelistes situatsioonides ja olukordades, kus riik näib stabiilsena, kuid on olemas potentsiaalse konflikti allikad, pakub EL välja konflikti ennetamise.**

Näiteks kasutab EL arenguabi, et võidelda vaesuse ja haigustega, ennetavat diplomaatiat ja vahendust pingete neutraliseerimiseks ning kaubandusleppede, mis võimaldavad paremat juurdepääsu ELi turgudele, et toetada kokkuvarisevaid majandusi.

- **Vallandunud konflikti ajal või konfliktijärgses olukorras pakub EL tsiviil- ja sõjalist kriisijuhtimist ning konfliktijärgset stabiliseerimist, samuti pikaajalist taastus- ja arendustegevust.**

Näiteks pakub EL vahendust, kasutab põgenike aitamiseks, sõjaväe desarmeerimiseks ja lõhkehade avastamiseks erakorralist ja humanitaarabi ning kehtestab relvarahu ja rahutingimusi sõjalistes vaherahu- ja rahutagamisoperatsioonides.

Samuti kasutab EL erakorralist abi riigi ülesehitamiseks, pakub taastusabi kogukondadele rahastades teenuseid nagu vesi, haridus ja tervishoid, tugevdab õigussüsteemi ja politseid, et toetada õigusriiki ja inimõigusi ning abistab valitsusi, et võimaldada neil ise lahendada oma probleeme.

